

Μια μικρή εισαγωγή στην ανάλυση της ΠΔ

ΠΑΝΟΣ ΛΙΒΙΤΣΑΝΟΣ, μέλος του δικτύου ΠΔ

Με χαρά σας παρουσιάζουμε σήμερα το νέο βιβλίο του Τάκη Φωτόπουλου, *Η Παγκόσμια Κρίση, η Ελλάδα, το Αντισυστημικό Κίνημα: Ημι-ολοκληρωτική «Δημοκρατία» ή Περιεκτική Δημοκρατία*. Ένα βιβλίο που προσπαθεί να αναλύσει τη σχέση της εντεινόμενης πολυδιάστατης κρίσης —που λόγω της τρέχουσας οικονομικής κρίσης, έχει πάρει απότομα ακόμα πιο δραματικές διαστάσεις, παγκόσμια και στην Ελλάδα— τόσο με τις κοινωνικές εξεγέρσεις —των οποίων ένα πρώτο δείγμα είδαμε στα Δεκεμβριανά— όσο και με την επιτακτική πλέον ανάγκη δημιουργίας ενός μαζικού αντισυστημικού κινήματος, που θα ενσωματώνει δημοκρατικές αρχές και θεσμούς μέχρι την ανατροπή του συστήματος, τοπικά ή ευρύτερα, σαν τη μόνη αποτελεσματική διέξοδο απέναντι στον σταδιακό εκφασισμό του πολιτικο-κοινωνικού συστήματος. Σε αυτό που ο Τάκης Φωτόπουλος αποκαλεί «ημι-ολοκληρωτική “δημοκρατία”», δηλαδή μια νέα, σαφώς πιο ολοκληρωτική και «απολυταρχική» μορφή της αντιπροσωπευτικής/κοινοβουλευτικής —κατ’ επίφαση— «δημοκρατίας» (διάβαζε ολιγαρχίας), που με οξυδέρκεια έχει αναλύσει στο θεωρητικό του βιβλίο *Περιεκτική Δημοκρατία: 10 Χρόνια Μετά*. Της μορφής, δηλαδή, ουσιαστικά εκλεπτυσμένης ολιγαρχίας που επιβλήθηκε στην αρχή της νεωτερικότητας από τις μετεπαναστατικά υπό διαμόρφωση οικονομικές και πολιτικές φιλελεύθερες ελίτ, σαν το ιδανικό πολιτικό συμπλήρωμα στο σύστημα της καπιταλιστικής οικονομίας της αγοράς.

Ήταν τότε, πριν 200 περίπου χρόνια, που —μέσα στο πλαίσιο της Βιομηχανικής Επανάστασης και της επικράτησης των φιλελεύθερων δογμάτων από τη μία και από την άλλη λόγω της έλλειψης ενός κοινωνικού κινήματος που θα έθετε τη νέα βιομηχανική παραγωγή κάτω από τον κοινωνικό έλεγχο— τέθηκε σε κίνηση ο καθοριστικός διαχωρισμός της Κοινωνίας από την Οικονομία, την Πολιτεία και τη Φύση, μια κοσμογονική συστημική και κοινωνική αλλαγή που χαρακτήρισε την άνοδο της νεωτερικότητας. Το χαρακτηριστικό της μαζικής κοινωνικής αυτής απόσχισης που επιτεύχθηκε τότε, όπως καταδεικνύει ο Φωτόπουλος, ήταν η άρση κάθε αποτελεσματικού κοινωνικού ελέγχου επάνω στη —πρωτοεμφανιζόμενη τότε ιστορικά— Οικονομική Σφαίρα και η χαρακτηριστική αντιμετώπιση της Φύσης ως εργαλείου για την Ανάπτυξη, μέσω της εγκατάστασης και επέκτασης του Συστήματος της Οικονομίας της Αγοράς. Καθώς και η παράλληλη αφαίμαξη κάθε κοινωνικού αυτοπροσδιορισμού στην Πολιτική Σφαίρα, όπως είχε επιτευχθεί έστω μερικώς στην Αρχαία Αθήνα, μέσω της μαζικής απάτης της Αντιπροσώπευσης, η οποία λειτούργησε ως ενδιάμεσος θεσμικός μηχανισμός για τη συγκέντρωση εξουσίας στο Κράτος και στους επαγγελματίες «πολιτικούς».

Ο *αυτοσκοπός της Ανάπτυξης*, υποπροϊόν της λειτουργίας της Οικονομίας της Αγοράς και βασικό τεχνοοικονομικό και ιδεολογικό κίνητρο που χαρακτηρίζει την Οικονομία και κατ' επέκταση την Κοινωνία από τότε μέχρι σήμερα, όχι μόνο στο Σύστημα του «υπαρκτού καπιταλισμού» αλλά και σε αυτό του «υπαρκτού σοσιαλισμού», επανέρχεται συχνά ως κρίσιμος παράγοντας στην ανάλυση της Περιεκτικής Δημοκρατίας. Και όχι τυχαία: Η Ανάπτυξη ως αυτοσκοπός, που συμπυκνώνεται εύστοχα στο μότο «Ανάπτυξη-ή-Θάνατος», παίζει καθοριστικό ρόλο στη συσσώρευση εξουσίας και αποτελεί την αιτία για την περαιτέρω καταστροφή του Περιβάλλοντος, τα αποτελέσματα της οποίας ήδη είναι σχεδόν μη αναστρέψιμα. Όμως η απόσχιση αυτή που επιτάχθηκε τα τελευταία χρόνια με τη διεθνοποίηση της Οικονομίας της Αγοράς, οδήγησε στη δημιουργία μιας εξω-Κοινωνικής, ετερόνομης Οικονομικής Σφαίρας, όπου οι κεντρικές αποφάσεις για την κατανομή των σπάνιων πόρων δεν λαμβάνονται άμεσα ούτε καν από τις ίδιες τις οικονομικές ελίτ, αλλά από τον αυτο-ρυθμιζόμενο χαρακτήρα των τιμών. Το τι, πώς και για ποιον θα παραχθεί, δηλαδή, αποφασίζεται καθοριστικά από τις τιμές της Αγοράς — με τις βασικές και μη βασικές ανθρώπινες ανάγκες να καλύπτονται με βάση το πορτοφόλι— και κυρίως έμμεσα από τις ίδιες τις ελίτ, οι οποίες βέβαια αναπαράγουν και επεκτείνουν προς όφελος τους το Σύστημα.

Είχε προηγηθεί στα τέλη του Μεσαίωνα η βίαιη συντριβή των κοινοτήτων και των συνομοσπονδιών των ελεύθερων μεσαιωνικών πόλεων από τα νεότευκτα Εθνη-Κράτη, η εθνικοποίηση του εμπορίου και των γαιών που είχαν προλειάνει το έδαφος για την ανάδυση του Συστήματος.

Ο ρόλος του *Εθνους-Κράτους* ιστορικά είναι κομβικής σημασίας στην ανάλυση του προτάγματος της Περιεκτικής Δημοκρατίας και του Φωτόπουλου. Η αναμφισβήτητη σύνδεση του Κράτους ως ένα αναπόσπαστο μέρος του Συστήματος σε ολόκληρη την περίοδο της νεωτερικότητας, του επιτρέπει να καταδείξει τις δομικές αλλαγές στο Σύστημα, τις λεγόμενες *«αντικειμενικές συνθήκες»* σε σχέση με τις *«υποκειμενικές συνθήκες»* από τις οποίες επηρεάζεται το Κράτος εν μέρει. Ο ρόλος του Κράτους σε κάθε δεδομένη ιστορική περίοδο —λόγω του ευμετάβλητου συστημικά και κοινωνικά χαρακτήρα του— αποτυπώνει με ιδιαίτερη σημασία τις αλλαγές στις αντικειμενικές και υποκειμενικές τάσεις σε όλη αυτήν την περίοδο και μας επιτρέπει να δούμε τη νεοφιλελεύθερη φάση της νεωτερικότητας που έχει ανακύψει εδώ και 30 χρόνια σαν μια αναπόφευκτη δομική εξέλιξη στις εγγενείς τάσεις του Συστήματος, που αποδυνάμωσε δραστικά —αν και φυσικά δεν ανείρεσε, όπως ανιστόρητα θεωρούν κάποιοι— τον οικονομικό κυρίως ρόλο του Κράτους και ανέδειξε μια νέα αποκεντρωμένη υπερ-Τάξη, έναν αποκεντρωμένο παγκόσμιο μηχανισμό εξουσίας, την *υπερεθνική ελίτ*. Χαρακτηριστικό γνώρισμα της δυναμικής του Συστήματος, όπως καταδεικνύει με ενδελεχή και τεκμηριωμένη έρευνα και πλήθος έγκυρων πηγών η ανάλυση του Φωτόπουλου (και) σε αυτό το βιβλίο, είναι η *συγκέντρωση εξουσίας/δύναμης* που παρατηρείται σε όλο

το εύρος της ανθρώπινης κοινωνικής δραστηριότητας. Και παρότι ιστορικά, στη μικρή περίοδο του Κρατισμού, έγινε εφικτός ένας κοινωνικός έλεγχος στον αυτορυθμιζόμενο χαρακτήρα του Συστήματος, οι συνθήκες που δημιουργήθηκαν εδώ και 30 χρόνια, με την άνοδο της Πολυεθνικής επιχείρησης σαν η νέα οικονομική μονάδα της νεωτερικότητας και το άνοιγμα των αγορών, ελαχιστοποιούν τις πιθανότητες επιστροφής σε ένα νέο Κρατισμό, όπως επιμένουν να θεωρούν πολλοί θιασώτες της ρεφορμιστικής Αριστεράς, πέρα από αυτούς που βολεύονται από το στάτους κβο.

Ετσι, η **πολύπλευρη ανάδειξη της συγκέντρωσης δύναμης και ανισοκατανομής εξουσίας ως της απώτερης αιτίας της εντεινόμενης πολυδιάστατης κρίσης**, υπερβαίνει και απομυθοποιεί τις εντελώς μονοδιάστατες και απαρχαιωμένες πλέον μαρξιστικές προσεγγίσεις για τα αίτια της οικονομικής κρίσης, καθώς αναδεικνύει τα συντριπτικά κοινωνικά προβλήματα, όχι μόνο με όρους εκμεταλλευτικών σχέσεων που έχουν να κάνουν με τις σχέσεις παραγωγής αλλά με τους κατά πολύ ευρύτερους όρους των σχέσεων εξουσίας.

Αυτή η θεμελιακά ευρύτερη και «περιεκτική» οπτική αντανακλάται και στη σύγχρονη προσέγγιση των τάξεων που γίνεται από το πρόταγμα της Περιεκτικής Δημοκρατίας. Η Περιεκτική Δημοκρατία θεωρεί σαν **απελευθερωτικό υποκείμενο** όσες και όσους υφίστανται κάποια μορφή αποκλεισμού από τη λήψη αποφάσεων, έστω και σε μια κοινωνική σφαίρα (οικονομική, πολιτική ή κοινωνική) και έχουν συνείδηση όχι μόνο αυτής της ανισοκατανομής εξουσίας αλλά και των άλλων εξίσου ή πιο σημαντικών μορφών εξουσιαστικών σχέσεων που υφίστανται στην κοινωνία. Ετσι, οι ομάδες πληθυσμού που υφίστανται διακρίσεις με βάση το φύλο, τη φυλή, ή με βάση την πολιτιστική, ή σεξουαλική τους ταυτότητα και που έχουν αναδειχθεί δίκαια ως εξίσου σημαντικά θύματα εξουσιαστικού ετεροκαθορισμού, μετά την ανάδυση των ριζοσπαστικών νέων κοινωνικών κινημάτων, αποτελούν εν δυνάμει κρίσιμο ανθρώπινο δυναμικό για ένα ελευθεριακό αντισυστημικό κίνημα, όπως αυτό που περιγράφεται στο βιβλίο και στην ανάλυση μας. Επίσης, τεράστια σημασία στη διαμόρφωση ενός τέτοιου κινήματος και της αντισυστημικής συνείδησης παίζουν οι μεγάλες ομάδες πληθυσμού που αποκλείονται ή θέλουν να απέχουν από τη συμμετοχή στην πολιτική και οικονομική εξουσία, λόγω του ξεκάθαρα ετερόνομου χαρακτήρα του πολιτικοοικονομικού συστήματος.

Κάθε ανάλυση λοιπόν, που υποβαθμίζει τις σύγχρονες ταξικές διαιρέσεις, όπως κάνει η Μεταμοντέρνα θεώρηση η οποία δυστυχώς έχει διεισδύσει σε προβληματικό βαθμό στον ελευθεριακό και αριστερό χώρο στην Ελλάδα, δεν μπορεί να είναι μέρος ενός αντισυστημικού απελευθερωτικού προτάγματος με μια ορθολογική ανάλυση της σημερινής πραγματικότητας, στρατηγική μετάβασης και μια στοιχειώδη προ-εικόνιση των θεσμών της κοινωνίας που θέλουμε. Ας μην ξεχνάμε ότι ένα καθολικό πρόταγμα όπως αυτό της Περιεκτικής Δημοκρατίας, έχει να αντιταχθεί σε ένα σύστημα με στενά αλληλένδετες σχέ-

σεις εξουσίας, που εκπροσωπεί ένα καθολικό και, κατά κανέναν τρόπο κατακερματισμένο ή αποσπασματικό πρόταγμα, όπως ακόμα κάποιοι νομίζουν! Αυτή η συμπληρωματική διάσταση των μορφών εξουσίας που αναπαράγονται από τη δυναμική του συστήματος, η οποία είναι εξαιρετικής σημασίας για την ανάπτυξη μιας αντισυστημικής συνειδητοποίησης, αναλύεται με ισχυρά τεκμήρια και παραδείγματα στο νέο βιβλίο.

Κεντρικό ρόλο στην ταξική ανάλυση της Περιεκτικής Δημοκρατίας παίζει η αναπαραγωγή από την υπερεθνική ελίτ και τις ανώτερες μεσαίες τάξεις, του **κυρίαρχου κοινωνικού παραδείγματος**, δηλαδή του συστήματος αξιών και πεποιθήσεων που είναι συμβατό με το σύστημα. Αυτή η κρίσιμη ταξική διάσταση στην αναπαραγωγή του ετερόνομου συστήματος διαφοροποιεί την ΠΔ από την αταξική και υποκειμενιστική προσέγγιση του «μάγματος φαντασιακών» του Καστοριάδη καθώς και παρόμοιων αναλύσεων.

Έτσι, η προσέγγιση του προτάγματος της Περιεκτικής Δημοκρατίας **με όρους σχέσεων εξουσίας**, που στηρίζεται στην αξιωματική επιλογή της αυτονομίας, του επιτρέπει να προσπεράσει τόσο τα κομφορμιστικά και επικίνδυνα συμπεράσματα των μεταμοντέρνων όσο και τα θεωρητικά αδιέξοδα, τις αντιφάσεις και τις «αλχημείες» που κάνουν τόσο οι ορθόδοξοι όσο και οι μαρξιστές στοχαστές, προσπαθώντας να χωρέσουν τη σημερινή πραγματικότητα σε δόγματα του 18ου και του 19ου αιώνα.

Δεν είναι τυχαίο ότι ο Τ.Φ. είχε προβλέψει από τα μέσα της δεκαετίας του 1970 τη σταδιακή αποδιάρθρωση της παραγωγικότητας στην Ελλάδα, λόγω της αναπόφευκτης ανισομερούς ανάπτυξης που επιφέρει το Σύστημα στην περιφέρεια, η οποία επιτάχθηκε μέσα στην Ε.Ε., ενώ η πιθανότητα για ένα κοινό παγκόσμιο νόμισμα που συζητήθηκε φέτος στους κόλπους της υπερεθνικής ελίτ λόγω της οικονομικής κρίσης, είχε εκτιμηθεί από την πρώτη έκδοση του κύριου θεωρητικού του βιβλίου, *Περιεκτική Δημοκρατία*, στα αγγλικά το 1997.

Η **πολιτική ως αυτοσκοπός**, όπου οι αξίες της αλληλεγγύης, της ισότητας και του αυτοκαθορισμού θα εμπεδώνονται μέσα από τη συμμετοχή των πολιτών στους δημοκρατικούς θεσμούς είναι βασικός πυρήνας της σκέψης του Φωτόπουλου και ευρύτερα στην ελευθεριακή/δημοκρατική παράδοση και αυτή η κοσμοθεωρία λαμβάνει πρώτιστη θέση στο πρόταγμα της Περιεκτικής Δημοκρατίας. Και σε αυτό είχε δίκιο ο Καστοριάδης: Η ιστορία είναι —ή καλύτερα, πρέπει να είναι— μια δημιουργία. Η κοινωνική δημιουργία και η αυτονομία, θεμελιακά παραδειγματικά στοιχεία μιας περιεκτικής δημοκρατίας, είναι ικανές συνθήκες για μια κοινωνία αυτοθέσμησης, βασισμένης στο φιλοσοφικό της πυρήνα στο δημοκρατικό ορθολογισμό, στο «λόγον δίδοναι». Αναγκαία συνθήκη για να υπάρξει μια τέτοια κοινωνία, σύμφωνα με την προβληματική της Περιεκτικής Δημοκρατίας, είναι να βασίζεται σε δημοκρατικούς πολιτικούς, οικονομικούς και κοινωνικούς θεσμούς που να εκτείνονται σε όλη την κοινωνική δραστηριότητα, τη δημοκρατική Παιδεία και τα δημοκρατικά

Μ.Μ.Ε. Οι συνθήκες αυτές, όταν επιτευχθούν μέσα από την Κοινωνική Πάλη, συνθέτουν στην ουσία ένα ανοιχτό σύστημα που μπορεί να αναδημιουργείται κάθε στιγμή, στέλνοντας στο χρονοντούλαπο της ιστορίας τα μονοδιάστατα δόγματα και τα ετερόνομα, κλειστά συστήματα σκέψης που δήθεν οργανώνουν «αναμφισβήτητα» την κοινωνία και τα οποία οδήγησαν και οδηγούν τη μεγάλη πλειονότητα του παγκόσμιου πληθυσμού στα ανυπέρβλητα αδιέξοδα της νεωτερικότητας.

Στην Ελλάδα, η πολυδιάστατη κρίση έχει πάρει εκρηκτικά χαρακτηριστικά τόσο λόγω των αναπόφευκτων δομικών προβλημάτων της οικονομικής ανάπτυξης όσο και του ίδιου του ανορθολογικού τρόπου λειτουργίας του συστήματος στα καθ' ημάς, που είναι μάλλον κι αυτό ένα παράπλευρο σύμπτωμα της γενικότερης υιοθέτησης του ανορθολογισμού και των ανορθολογικών μεθόδων από μεγάλα τμήματα της ελληνικής κοινωνίας: από το ελληνοχριστιανικό ιδεώδες μέχρι την αστρολογία και στη συνέχεια βέβαια το ρατσισμό και το σεξισμό, και πολλές ακόμα πτυχές που παρατηρούμε καθημερινά, είναι ένα κοινό στοιχείο που συνδέει εκφάνσεις της κοινωνικής κρίσης, οι οποίες αναλύονται και στο νέο βιβλίο. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο ότι σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα κατέχουμε τα πρωτεία στην Ευρώπη στην απόρριψη της θεωρίας της Εξέλιξης των Ειδών, προκρίνοντας τον Ευφυή Σχεδιασμό ή έναν μεταμοντέρνο «αγνωστικισμό»^[1].

Και αυτά την ίδια στιγμή που οι μετανάστες τίθενται στο στόχαστρο ανανήψαντων εθνικιστών και λαϊκιστών που ανάγουν τη μετανάστευση από σύμπτωμα της λειτουργίας του ίδιου του καπιταλιστικού συστήματος σε «αίτια» της κρίσης, με αποτέλεσμα τα αυτόδικα «ψευτο-λαϊκά» και κυβερνητικά πογκρόμ που παρατηρούμε να εντείνονται τελευταία και των οποίων σε ένα βαθμό ιδεολογικός πρόδρομος ήταν η δολοφονική επίθεση με βιτριόλι στην Κωνσταντίνα Κούνεβα το Δεκέμβρη. Ετσι, το μίγμα λαϊκισμού, εθνικισμού και εκτεταμένου ανορθολογισμού που αποτυπώθηκε και στις τελευταίες Ευρωεκλογές, μπορεί να πάρει ακόμα πιο εκρηκτικές και εγκληματικές διαστάσεις με την ένταση της κοινωνικής κρίσης. Στο πραγματικό Συστημικό πρόβλημα της μετανάστευσης, το πρόταγμα της Περιεκτικής Δημοκρατίας δεν θεωρεί ότι μπορούν να υπάρξουν ανθρώπινες λύσεις μέσα στο σύστημα και ότι είναι τουλάχιστον υποκριτικό να προσπαθούν να λύσουν το θέμα, μάλιστα οργανώνοντας μαζικές απελάσεις και συμπληρωματικά, φιλανθρωπίες, ιδεολογικά ή θεσμικά συνυπαίτιοι της αναπαραγωγής και επέκτασης του συστήματος. Στο βιβλίο γίνεται αναφορά στη θέση των μεταναστών στην Ελλάδα και τα σχετικά παραμύθια των ιδεολόγων του συστήματος, της ακρο-

[1] «Βάσει έρευνας που πραγματοποιήθηκε το 2006 από το περιοδικό *New Scientist*, σχεδόν οι μισοί Έλληνες αμφισβητούν την εξελικτική θεωρία. Μόνο το 54% συμφωνεί μαζί της, ενώ το 29% υποστηρίζει πως ο Δαρβίνος δεν είχε δίκιο και το υπόλοιπο 18% απλά, δεν γνωρίζει. Σε επίπεδα αποδοχής της θεωρίας του Δαρβίνου η Ελλάδα ξεπερνά μόνο τις ΗΠΑ και την Τουρκία...» στο <http://www.tvxs.gr/v5658> και <http://www.in.gr/news/article.asp?lngEntityID=987974&lngDtrID=252>

δεξιάς και των δήθεν «αγανακτισμένων πολιτών».

Παρόλ' αυτά, ο αντι-ρατσισμός που προτάσσεται από πολλούς στην Ελλάδα υποστηρικτές της «άμεσης δράσης», σαν μια ακόμα μορφή αποσπασματικής δράσης όπως ακόμα η «αντίσταση στην εργοδοτική τρομοκρατία», η «επανα-οικειοποίηση» των δημόσιων χώρων, η μονοθεματική αντιπληροφόρηση, έχοντας για αυτοσκοπό απλά και μόνο τη διαρκή άμυνα στην εντεινόμενη κρατική καταστολή και την αντίθεση στα συμπτώματα της συστημικής βίας, φάνηκαν για άλλη μια φορά εντελώς ανεπαρκή μέσα στο να δημιουργήσουν μια μαζική αντισυστημική συνείδηση την περίοδο που ακολούθησε το Δεκέμβρη.

Από τις εμπειρίες μελών του δικτύου μας σε τοπικές συνελεύσεις και προσπάθειες αυτο-οργάνωσης τόσο στην Αθήνα όσο και στη Θεσσαλονίκη, έγινε αρκετά ξεκάθαρο ότι ενώ ο περισσότερος κόσμος που συμμετείχε στις τοπικές συλλογικές πρωτοβουλίες που δημιουργήθηκαν αυθόρμητα μετά τα Δεκεμβριανά, επιδίωκε πάντα το κάτι παραπάνω και είχε τη θέληση για συλλογική και ατομική αυτονομία, δομικά ζητήματα που «προϋπήρχαν» στο χώρο και βαθιά προβληματικές, στην πραγματικότητα, ατομιστικές διαδικασίες συνδιαμόρφωσης όπως π.χ. είναι η Αρχή της Ομοφωνίας-Συναίνεσης, υπονομεύουν καθοριστικά τον διάλογο και κάθε δυνατότητα ουσιαστικής λήψης ακόμα και βασικών πολιτικών αποφάσεων, όπως τη συμφωνία επάνω σε κάποιους κοινούς πολιτικούς στόχους και σε μια στρατηγική για να επιτευχθούν. Ολα αυτά δείχνουν το πόσο δρόμο χρειάζονται ακόμα τα, πολύ ελπιδοφόρα ωστόσο αυτά, τοπικά κινήματα για να αποκτήσουν έναν αντισυστημικό και καθολικό πολιτικό χαρακτήρα με σκοπό μια εναλλακτική κοινωνική οργάνωση σε μεγάλη κλίμακα.

Μια ανάγκη που γίνεται πιο επιτακτική από ποτέ σήμερα, τη στιγμή που η συστημική βία «κλειδώνει» περισσότερο παγκοσμίως όπως και στην Ελλάδα, και η μέχρι πρότινος «φιλελεύθερη ολιγαρχία» παίρνει πλέον ημι-ολοκληρωτικά χαρακτηριστικά. Αυτό που χρειαζόμαστε σήμερα, λοιπόν, είναι ένα συνειδητοποιημένο κίνημα που για πρώτη φορά «άμεση δράση» του θα έχει το ενεργό χτίσιμο εναλλακτικών δημοκρατικών θεσμών **έξω** από το Σύστημα, δηλαδή μια δημοκρατία «εν δράσει» και το μόνο που απομένει είναι το κρίσιμο ανθρώπινο δυναμικό που θα αρχίζει να εφαρμόζει, μέσα από μια δημοκρατική διαδικασία αμφισβήτησης και ανάλογα με τις τοπικές συνθήκες, τη στρατηγική μετάβασης σε μια πραγματική Δημοκρατία.

Η δημιουργική και ακάματη ριζοσπαστική σκέψη του Τάκη Φωτόπουλου, παρά τις δυσκολίες και προσκόμματα που αντιμετωπίζει το δίκτυο Περιεκτικής Δημοκρατίας στην εξάπλωση του προτάγματος, εμπνέει τα μέλη του ώστε να συνεχίσουν ανάλογα με τις δυνάμεις τους, την προσπάθεια εμπέδωσης και διάδοσης της ανάγκης για μια εναλλακτική κοινωνία που για πρώτη φορά θα έχει επιτύχει να θεμελιωθεί στέρεα στην ελευθεριακή παράδοση.

Τέλος, σε ό,τι αφορά την ομάδα Αθήνας, τον τελευταίο χρόνο έχουμε οργα-

νώσει διάφορες παρεμβάσεις, δράσεις, συμμετοχή σε πορείες και εκδηλώσεις, τόσο σε συνεργασία με το δίκτυο όσο και με τοπικές πρωτοβουλίες, ενώ το βάρος, επειδή είμαστε ακόμα νέα ομάδα, πέφτει στη θεωρητική θεμελίωση επάνω στο πρόταγμα που γίνεται με τις Ομάδες Μελέτης που οργανώνουμε. Στα άμεσα σχέδια μας είναι το χτίσιμο ενός καινούργιου website, η συμμετοχή σε εκδηλώσεις, όπως στο αντιρατσιστικό φεστιβάλ και η διοργάνωση κάποιων ανοιχτών συζητήσεων επάνω σε θέματα της επικαιρότητας. Η ολοένα και μεγαλύτερη συμμετοχή συνειδητοποιημένου κόσμου στο δίκτυο μας και η ενεργή συμπαράσταση από φίλους της Περιεκτικής Δημοκρατίας παραμένουν βέβαια οι πιο ενθαρρυντικοί λόγοι για τη διάδοση του εγχειρήματος μας!

